

Deň pedagógov

Prvý júnový víkend...Deň pedagógov. Už stáva tradíciou, že Slovenská samospráva župného mesta Békéscsaba organizuje Deň pedagógov pre učiteľov pracujúcich na poli slovenského vyučovania. Aj v tomto roku sa slávnostné podujatie uskutočnilo v Áchimovej sieni Slovenského oblastného domu v Békésskej Čabe. Je to dojemná udalosť. Žiaci a žiačky slovenskej národnosti, oblečené v národnostnom kroji sa predstavili pestrým programom. Recitovali ľudové veršovanky, zaspievali slovenské ľudové pesničky. Na citare ich sprevádzala Ildiko Ocsovská, ale aj deti šikovne zahrli na tomto hudobnom nástroji. V programe zazneli staré slovenské a maďarské šanzóny i zahraničné melódie.

Po hudobnom úvode Michal Lásik, predseda miestnej slovenskej samosprávy pozdravil pedagógov, ocenil ich vytrvalú a trpezlivú pedagogickú prácu. Na záver deti poďakovali svojim pedagógom za ich láskavú výchovu, a tí im pripravili radosť čokoládou a úprimným úsmevom na tvári.

Ale nielen deti vyjadrili svoju vďačnosť a oddanosť pedagógom, ale aj dospelí. Samospráva a občania obce Čabasabadi sa rozhodli obnoviť Pamätný múr sálašských učiteľov, ktorý

bol vytvorený v roku 2007 a na počesť ktorých v roku 2008 vyšla publikácia Tanyai tanítók (Sálašskí učители). Od tých čias pod gesciou Alžbety Ancsinovej sa skoro každý rok stretávajú sálašskí učители, „lámpáši národa“ v Dome slovenskej kultúry. Slováci, ktorí znovuosídlili Čabu, pokladali za dôležité vzdelávanie svojich detí (písanie, čítanie, počítanie a poznatky z náboženstva). Vyučovanie sa realizovalo v zimných mesiacoch, keďže deti sa cez jarné a letné mesiace podieľali na poľnej práci. V chotári Čaby do 1970 fungoval 25 sálašských škôl, a vďaka ním v rámci obyvateľstva v r. 1909 v porovnaní k celoštátnemu priemeru, kde bol 36,8% analfabetizmus, toto územie charakterizovalo len 8,1% analfabetizmu. Avšak škola bola nápomocná aj mimo vyučovania. Učители pripravovali prednášky, pomáhali rodičom pri vybavovaní úradných záležitostí. Fungujúce sálašské školy boli od Čabasabadi cez Gerendáš až k Békésskej Čabe. (podľa úradných pomenovaní v maďarčine: Kocziszki, Legelőgerendási, Milyó Iskola, Nagygerendási, Nagymegyéri, Nagyréti, Sikkonyi, Sopron II. Iskola, Sopronytanya, Szalay-majori, Szentmiklósi, Timkó-féle, Vandhāti, Veszely, Apponyiföldi, Beliczey-majori, Bodzásai, Borosgyányi, Csabaszabadi, Csorvás-alsó, Doboz-

-megyei, Fényes fatornyos, Fényes I., Fényes II. Fürjesi, Gerendási, Kerek-kigyósi, Kerektanyai, Kisgerendási, Kismegyéri Fatornyos, Kistréti.)

Teraz je na listine asi 100 mien. Je to zaslúžená spomienka na „nádeníkov národa“ ako nazvali voľakedy pedagógov. Slávnostné posvätenie múra sa konalo v sobotu 11. júna v obci Čabasabadi.

pokračovanie na strane 2.

Odhalený pamätný múr z roka 2009

Znovuodhalený múr z roka 2016

pokračovanie z 1. strany

17. júna v Čabianskej slovenskej škole záver školského roka prebiehal nezvyčajným spôsobom. Po rozlúčkovej slávnosti ôsmakov, z ktorých 11 zostanú ďalej študovať v inštitúcií trojstupňového slovenského školského zariadenia, počas slávnostných chvíľ odovzdali bývalému riaditeľovi školy, Jánovi Šutinskému Zlatý diplom za dlhoročné zásluhy v oblasti pedagogickej práce. Ján Šutinský mimo vyučenia a riadenia

školskej inštitúcie významne prispel ku kultúrnemu prehĺbeniu hudobného pokladu našich predkov. Po odchode do dôchodku komponoval slovenské a maďarské skladby a má nenahraditeľné zásluhy pri založení slovenského spevokolu Ozvena v Budapešti. Ale ani cez víkend sa nevyhnul práci, lebo dlhé roky bol kantorom v evanjelickom kostole vo Viniciach. Ďakujeme a gratulujeme mu k jubilejnému diplomu.

Attila Kovács a red

Nakrátko zo života ČOS-DSK

20. – 24. júna sa v Békešskej Čabe prebiehal 10. Medzinárodný slovenský remeselnícky tábor. Akcia sa uskutočnila v rámci Dolnozemskej dohody, s podporou ÚSZZ, CSSM ÚKSM a Čabianska Slovač. Žiaci sa tomto roku oboznámili s remeslom nazývaným drôtovanie a navliekanie perličiek. Organizátor, gestor tábora – Čabianska organizácia Slovákov sa rozhodla, že tradíciu spojí so súčasnosťou a vo dvoch odborných dielňach počas týždňa deti vytvoria svoj produkt aj tradičným spôsobom a vzorom a aplikáciou do moderných šiat. Odborné práce viedla Anna Tóthová, majsterka ľudového umenia (koráliky) a jej dcéra Anna (drôt) za pomo-

ci Alžbety Liptákovej. Práce sa zúčastnili aj pracovníci čabianskej slovenskej školy. A keďže účelom projektu je spoznávanie tradičných a historických hodnôt, účastníci sa mohli oboznámiť aj pamätihodnosťami mesta, ako aj s novými, modernými zariadeniami napr. Csabapark s klobásovou dedinou Békešskej Čaby. 24. jún sa uskutočnilo slávnostné ukončenie tábora, s výstavou ukážok prác, ktoré účastníci vyhotovili v tábore, ako aj minifotovystavou z dejín tábora, keďže to bol jubilejný, desiaty spoločný tábor nemohla chýbať ani torta.

red

16.-18. júna zavítala do Čaby partnerská delegácia zo Žiliny, ktorá prekvapila až štyri komunity dolnozemskej Slovače. Navštívili žiakov školy na Sarvaši, v Slovenskom Komlóši a v Békešskej Čabe, ako aj výšivkárov

Rozmarínu s raritnými odbornými dokumentáciami, kresbami, rôznymi ihlami a nitami. Ďakujeme, že ste ani po toľkých rokoch na nás nezabudli.

red

Spolu: darcovia a obdarené

Pri odovzdaní daru členom Rozmarínu

24. júna, v rámci VII. ročníka Noci knižníc sa predstavujú slovenské inštitúcie (VÚSM, DSK, škola), slovenská menšinová samospráva a civilné organizácie (ČOS, OSMM) v Békešskej Čabe, literáti slovenského pôvodu (Závada Pál a Závada Péter), tanečníci (sloven-

ská choreografia tanečného súboru Csaba), keramikár (Hugyecz László), fotovystava o Slovensku a ručné práce so slovenskými motívmi (Výšivkársky krúžok, Rozmarín)

Ďalšie júnové akcie Slovákov v regióne:

18.06. Stretnutie slovenských spevokolov v Kétsoproni Predstavenie so Slovenskou kyticou piesní Pávieho krúžku Borouka v Telekgerendáši, v rumunskom Kisperegu Účasť sa na spomienkovom stretnutí svätých Cyrila a Metoda v Blatnohrade	20-25.06. Čorváški Slováci v družobnej osade Sládkovičovo na Kultúrnych dňoch 30.06.-03.07. Šachový turnaj Ancsinovcov v Dome železničiarov na Čabe
18-19.06. Čabianska ružička sa kvalifikuje KÓTA v Tatabáne	jún Trojdňová akcia slovenskej gastronómie čabianskeho Slovenského klubu v Dome národností na ulici Békéši

Odporúčame na júl:

Deň Slovákov v Maďarsku-Alkár:

V. evanjelické cirkevné dni - Békešká Čaba

Finišujú prípravy V. evanjelických cirkevných dní v Békeškej Čabe

V piatok 20. mája 2016 sa v evanjelickom zborovom dome v Békeškej Čabe konalo tretie zasadnutie Ústredného organizačného výboru V. evanjelických cirkevných dní (V. ECD).

Členovia Ústredného organizačného výboru sa zaoberali doriešením organizačných záležitostí a ďalším spresnením programu tohto významného podujatia Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (ECAV) na Slovensku, ktoré sa po prvý raz v histórii bude konať mimo územia Slovenska, a to v Békeškej Čabe (Maďarsko) v dňoch 6. – 8. júla 2016.

Na podujatí sa počíta s účasťou viac ako 3000 návštevníkmi z viacerých krajín. Kapacity ubytovania už boli vyčerpané, preto prihlasovanie na podujatie bolo ukončené, no organizátori s láskou uvítajú aj ďalších účastníkov, ktorí prídu na podujatie na jeden deň, resp. si ubytovanie zabezpečia samostatne.

V uplynulých rokoch ECAV na Slovensku zorganizovala štyri celocirkevné misijné podujatia s názvom Evanjelicke cirkevné dni, a to v mestách Bratislava (2008), Žilina (2010), Lučenec (2012) a Spišská Nová Ves (2014). V roku 2016 sa toto podujatie po prvý raz uskutoční mimo územia Slovenska, a to

v Maďarsku, v meste Békešká Čaba, ktoré leží neďaleko hraníc s Rumunskom, Chorvátskom, so Srbskom, a tak sa na podujatí budú môcť vo väčšom počte zúčastniť aj naši slovenskí evanjelici z týchto krajín, ktorí svoju národnú identitu oprávnené spájajú s náboženskou identitou - príslušnosťou k evanjelickej a.v. cirkvi. V Békeškej Čabe sa nachádza najväčší klasicistický evanjelický kostol v strednej Európe (má 3 600 miest na sedenie a ďalšie na státie). Vybuďovali ho slovenskí evanjelici a posvätený bol v r. 1843.

Na príprave V. ECD spolupracuje ECAV na Slovensku s Evanjelicou cirkvou v Maďarsku (MEE), so Slovenskou evanjelicou a.v. cirkvou v Srbsku, Slovenským evanjelickým luteránskym seniorátom v Rumunsku, Slovenským evanjelickým cirkevným zborom a. v. v Budapešti, s Evanjelicým a. v. slovenským cirkevným zborom v Iloku (Chorvátsko), so Slovenským evanjelickým a. v. cirkevným zborom v Prahe a ai. Pozvaní sú aj hostia z evanjelických cirkví v Nemecku, vo Švédsku, Fínsku, v Poľsku a z ďalších krajín.

Stretnutie v Békeškej Čabe pod biblickým textom zo Žalmy 119, 46 „*O Tvojich svedectvách chcem hovoriť, pred kráľmi sa nezahanbím*“ bude mať popri misijnom aspekte – posilnení vo viere v Trojjediného Boha a evanjelicko-luteránskeho povedomia – aj medzinárodný aspekt spolupráce a rozvoja dobrých vzťahov

V. EVANJELICKÉ CIRKEVNÉ DNI
6. – 8. júl 2016
Békešká Čaba

Rámcový program V. ECD

6. 7. 2016 – streda
14:00 – 16:00 Príchod do Békeškej Čaby, ubytovanie
15:00 – 16:00 Rokovanie vedúcich predstaviteľov slovenských evanjelických cirkví
16:30 – 17:30 Večera
18:00 – 19:00 Večerné služby Božie
20:00 – 23:00 Stretnutie pri duchovnej piesni

7. 7. 2016 – štvrtok
8:00 – 9:30 Stretnutie s hosťami Trojpartnerstva
10:00 – 11:30 Slávnostné služby Božie
11:30 – 13:00 Obed, ľudové piesne
13:00 – 14:30 Diskusné fóra
15:00 – 18:00 Prezentácie slovenských evanjelikov žijúcich v zahraničí
18:30 – 20:00 Večera, ľudové piesne
20:00 – 22:30 Divadlo: Pevec Boží
20:00 – 22:30 Koncerty kresťanskej hudby
22:30 – 24:00 Neformálne stretnutia „Noc v stane“

8. 7. 2016 – piatok
8:00 – 8:45 Ranná pobožnosť
9:00 Odchod do Budapešti

„*O Tvojich svedectvách chcem hovoriť, pred kráľmi sa nezahanbím.*“ (Ž 119, 46)

X. STRETNUTIE KRESŤANOV
(7.) 8. – 10. JÚL 2016
Budapešť

V. SZLOVÁK EVANGÉLIKUS EGYHÁZI NAPOK
2016. július 6. – 8.
Békéscsaba

Keretprogram V. SzEEN

2016. július 6. - szombat
14:00 – 16:00 Megérkezés Békéscsabára, elszállásolás
15:00 – 16:00 A Szlovák evangélikus egyház vezetői tárgyalása
16:30 – 17:30 Vacsora
18:00 – 19:00 Esti Istenisztelet
20:00 – 23:00 Találkozó spirituális dalok mellett

2016. július 7. - csütörtök
8:00 – 9:30 Találkozó a hármass partnerség vendégeivel
10:00 – 11:30 Ünnepléses Istenisztelet
11:30 – 13:00 Ebéd, népdalok
13:00 – 14:30 Felszólások fóruma
15:00 – 18:00 A külföldön élő szlovák evangélikusok bemutatkozása
18:30 – 20:00 Vacsora, népdalok
20:00 – 22:30 Színházi előadás: „Pevec Boží“
20:00 – 22:30 Koncertek - keresztény zene
22:30 – 24:00 „Ejszaka a sátorban“ - nemhagyományos találkozások

2016. július 8. - péntek
8:00 – 8:45 Reggeli Istenisztelet
9:00 Indulás Budapestre

„*Királyoknak is elmondom intelmeidet, és nem vallok szégyent.*“ (Zs 119,46)

A KERESZTÉNYEK X. TALÁLKOZÁSA
2016. július (7.) 8. – 10.
Budapest

na tomto národnostne, ale i konfesiónálne zmiešanom území Európy.

Účastníci V. evanjelických cirkevných dní sa následne môžu zúčastniť na **X. stretnutí kresťanov strednej a východnej Európy**, ktoré sa bude konať v dňoch **8. – 10. júla 2016 v Budapešti**. Pod mottom „*Vy ste soľ zeme*“ (Mt 5, 13) sa tam stretnú kresťania z Maďarska, Nemecka, Česka, Poľska, Rakúska a zo Slovenska.

Mgr. Samuel Miško,
predseda ÚOV

Kontakt:

ausland@ecav.sk,
+421 918 828 012,
www.ecav.sk

http://ecav.sk/?p=3_ecd

Niekoľko slov o Velkom evanjelickom kostole (prameň: Čabiansky kalendár 2008 P.K. prel. J.CH.)

Veľký evanjelický kostol čabianskej evanjelickej cirkevnej obce bol stavaný v rokoch 1807-1824. Základný kameň bol položený 5. októbra 1807. ... Vtedajší cirkevný zbor bol nútený urobiť práce z oduševnenia a z vlastných síl. Na konferencii 200. výročia uloženia základného kameňa Pavel Kováč, farár na dôchodku okrem iného poukázal na dôležitosť základov. Slovo základ, základy má viacero symbolických významov. Dôležité je, aby základy boli dobré, trvanlivé, vhodné a primerané. Keď nie sú také, osud stavby je neistý. Staviteľia - naši predkovia to dobre vedeli. Bola tam vtedy mokrá pôda. Preto bolo potrebné povbijať veľmi hlboko do zeme veľký počet dubových stĺpov, na tieto z tehál stavať klenby a na ne položiť základný kameň chrámu – píše Lajos Rell. Čas

potvrdil ich odbornosť. Dvakrát bolo tu zemetrasenie v rokoch 1834 a 1978 a stavba vydržala. Okrem týchto – podľa Jána Haana – keď v susedstve na severnej časti sa nachádzajúca studňa viackrát čistili, pôda v blízkosti steny sa uvoľnila a odspodu až po strechu vznikla trhlinka. Ale budova všetko toto prežila.

Písal sa rok 1807. Už 90 rokov žili tu prví osadníci Békešskej Čaby. Podľa Ludovíta Zigmunda Seberíniho prvý roj mohol činiť okolo 600 duší. Potom prišli za nimi novší a tiež i tu žijúci sa rozmnožovali. Takto v čase výstavby Malého kostola v roku 1745 počet evanjelikov dosiahol až 2 740 osôb. Spočítali ich, lebo aj vtedy z vlastných síl bolo treba kostol postaviť, na náklady na každú osobu vyrúbali po 10 grošov. Tento počet je na štyri a pol násobok počtu prvých osadníkov. O ďalších päť rokov sa už blížil k štyrom tisícom. V roku 1718 pri vizitácii superintendenta Martina Hamaliara bolo registrovaných 8 792 duší. V roku 1807 sa počítalo približne s 11 000 dušami, čiže to bol už 18-násobný počet prvých kolonistov.

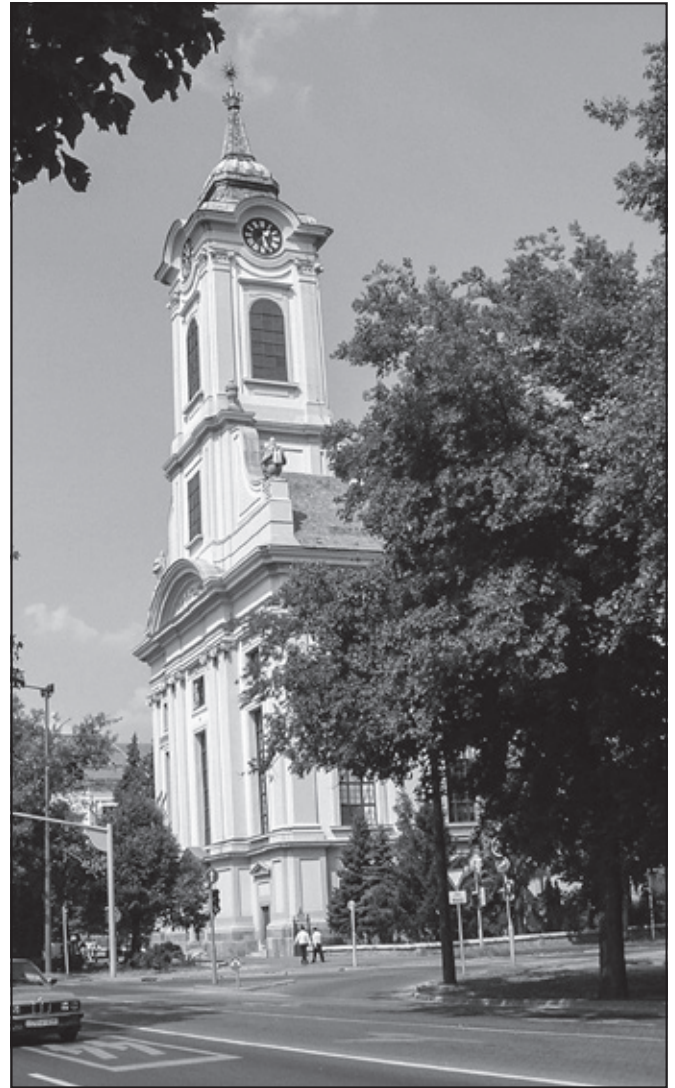
Pre týchto aj bočnými krídlami a chórom zväčšený starý kostol bol už tesný. Po nedeliach už nevedel pojať do svojich priestorov väčšinu veriacych. Od roku 1780 zhromaždenie malo už dvoch farárov. V čase výstavby nového chrámu starším duchovným bol z Turca pochádzajúci Michal Milec Draškovský, ktorý bol zemianskeho pôvodu. On sa ne-

dožil dokončenia výstavby kostola. Zomrel v roku 1815. Druhý, mladší kazateľ bol Ondrej Uhrín, pôvodom Čaban, ktorý tiež už ôsmy rok slúžil tu. „Milec bol autoritou v cirkvi, sčasti pre svoju vzdelanosť, sčasti pre zemiansky pôvod. Bol i tabulárnym sudcom Békešskej župy“ – píše o ňom Ludovít Haan. O Uhrínovi okrem iného píše toto: „Bol to mierumilovný, dobrý človek, jeho zásluhou bolo, že v cirkvi udržiaval pokoj.“ Potom v roku 1818, ako tretí staviteľ chrámu, sem sa dostal otec Ludovíta, Ján Haan.

Kde má byť postavený nový kostol? Nebola to jednoduchá vec. Väčšina ľudí ho chcela dať postaviť v Tabáne. V tom čase tam bol stred osady, tam niekde, kde sa dnešná Jókaiho ulica križuje so Sarvašskou cestou. Niektorí mysleli na dva kostoly, na obidvoch koncoch dediny, a tak starý kostol by bol mal zostať. Zase iný rozmýšľali o zbúraní starého, na jeho miesto chceli postaviť väčší chrám, prípadne tak, aby starý slúžil, pokiaľ sa nový nepostaví, a po výstavbe nového by sa mal rozobrať.

Ale farár Milec rozmýšľal ináč. Bol proti výstavbe dvoch kostolov, lebo sa obával o jednotu zhromaždenia, a tiež nesúhlasil, aby sa starý obostaval, ale pridržoval sa toho, aby naproti nemu bol postavený veľký kostol. Potom, ako s týmto súhlasili, pre tam žijúcich šesť rodín domy inde postavili, staré zbúrali, v roku 1807

pokračovanie na strane 6.

pokračovanie zo 5. strany

po 19. nedeli sviatku Svätej Trojice v pondelok za prítomnosti cirkevného a mestského predstavenstva ako i veľkého zástupu ľudu položili základný kameň.

Dňa 25. júla 1807 s aradským stavbárom pevností Františkom Pumbergerom, panským staviteľom Antonom Zieglerom, bývajúcim v Gyule, a aradským staviteľským majstrom Jozefom Hofferom bola podpísaná zmluva o výstavbe. Zo strany cirkvi ju podpísali richtár Ján Lukovitzky, Michal Žibrita, správca Ján Pataj a Juraj Šipoš.

Veriaci do výstavby kostola sa pustili s veľkým oduševnením. Privážali materiály z ďalekého vidieka, z Aradu, zo Solnoku. Z Makova piesok od Maruši, kamene z okolia Vacova a ďalších vzdialených miest.

V roku 1811 skrze napóleonských vojen znehodnotenie peňazí bolo veľmi veľké, 100 forintov malo len hodnotu 20 forintov, výstavbu bolo treba zastaviť. Múry boli roky doskami, škridľou kryté. Ozývali sa hlasy, že múry treba rozobrať, ale väčšina ľudí na posmeľovanie duchovného pokračovala v práci. Výstavba potom ešte dlhé roky prebiehala, a bola úspešne dokončená. Na deň Petra Pavla, 29. júna 1824 v rámci veľkých osláv stavba bola vysvätená. Renovácia kostola bola viackrát potrebná, ale chrám dodnes bezpečne vykonáva svoje poslanstvo.

Dobré základy nech nás upomínajú na to, že aj pre náš život sú potrebné pevné základy. Nestačí len meniaci sa móda, individuálny nápad, liberárna všesloboda. Vyzrelé hodnoty sú potrebné. Poznanie poriadku Boha, aby sa aj dnešné zhromaždenie chrámom božím stalo.

Vydavateľ: Čabianska organizácia Slovákov

Za vydávanie zodpovedajú

predseda ČOS Michal Lásik

a konateľka Hajnalka Krajcovicsová

(redaktorka Čabäna)

Adresa redakcie:

Dom slovenskej kultúry

5600 BékésskáČaba, Námestie Kossutha 10

Tel., fax: (66) 321-771, (66) 441-750

www.slovak.hu

E-mail: szlovak haz@gmail.com

Fotografie: Redakcia

Sadzba, grafická úprava, tlačiareň:

Progresszív Nyomda Kft.,

Békéscsaba, Erkel u. 8.

Náš mesačník vychádza bezplatne,
v náklade 500 výtlačkov, s finančnou podporou

Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí

ISSN 1588-3256